

de Hommel

CONTACTBLAD IVN Hardenberg - Gramsbergen

In dit nummer:
Portret Johan Poffers
Jaarprogramma 2020

BELEEF DE NATUUR!

KAMPEER & OUTDOOR REILING

Hardenberg Almelo

Hardenberg ± 4000m²
 Almelo ± 900m²

"Alleen maar bij ons kan je alles krijgen op onze plekken!"

Ook voor onderhoud en schadeherstel aan uw caravan of camper kunt u terecht bij Kampeer & Outdoor Reiling Hardenberg.

Winkel / Caravans / Verhuur / Werkplaats

Hardenberg
 Loswal 2
 7772 TT
 T 0523 260398

Winkel
 Almelo
 Hospitaalweg 4
 7607 TW
 T 0546 815847

Kijk voor de actuele **aanbiedingen** op www.kampeerenoutdoorreiling.nl

De grootste kampeerwinkel van Overijssel!

PEARLE OPTICIENS

Pearle Opticiens Hardenberg
 Fortuinstraat 3a
 Tel. (0523) 27 16 10

heijink

BOEKHANDEL & UITGEVERIJ

MARKT 23 7772 AE HARDENBERG T 0523-261 392

VRIELING
 ADVIESGROEP

(0523) 28 27 26
 mail@vrieling.nl
 vrieling.nl

Wij staan voor u klaar!

JUMPER
de diersuper

OVERWEG JUMPER HARDENBERG

www.overweghardenberg.nl

Hessenweg 17 | 7771 CH | Hardenberg | T. 0523-261684

Kurk en Fineervloeren | Behang | Houten vloeren
 Kamerbreed Tapijt | Meubelstoffering | Laminaat
 Gordijnen en Raamdecoratie | Interieuradvies
 Karpetten | Vinyl en Marmoleum

voor de totale woonbeleving...

Gramsbergerweg 62 Hardenberg
 Tel: 0523 - 261 234
www.woonwinkelramaker.nl
 info@woonwinkelramaker.nl

SERVICE- EN TANKCENTER DE GROOT

BRUCHTERWEG 99
7772 BK HARDENBERG
TEL.: 0523-261598

Herbers
T W E E W I E L E R S

MOLENPLEIN 4
 HARDENBERG
 TEL. (0523) 26 20 54

Voorwoord

Terwijl de kille novemberwind de laatste bladeren van de bomen blaast, de zwarte pietendiscussie opnieuw oplaait en het (stik)stof van het boerenprotest nog neerdwarrelt, naderen we alweer het einde van het jaar 2019. Maar voordat we vooruitblikken op 2020, wil ik toch nog even stilstaan bij enkele hoogtepunten van dit najaar.

In de afgelopen maanden werden we getraakteerd op een ware rijkdom aan paddenstoelensoorten. Wonderlijk hoe zulke paddenstoelen, als vruchtlichamen van veel soorten schimmels, zo verschillend zijn van vorm en kleur. Het grootste deel van de schimmel bevindt zich echter onder de grond in de vorm van schimmeldraden. Wij zien dus maar een deel van de schimmel, de paddenstoelen die bóven de grond staan. Wat dat betreft is een vereniging ook net een verzameling paddenstoelen. Vaak onzichtbaar zijn al die onmisbare 'draden' tussen de leden, werkgroepen en het bestuur die leiden tot prachtige 'vruchten', de zichtbare activiteiten binnen de vereniging.

De 'paddenstoelen' van onze vereniging zijn al die grote en kleine activiteiten, waarbij natuur en mensen tot bloei komen. Een greep uit de georganiseerde activiteiten van onze vereniging in de laatste maanden: de succesvolle vogelaarsdag (in samenwerking met andere groene partijen), filmvertoning van de Vogelwachter door regisseur Hans den Hartog, uitje naar de sterrenwacht en een excursie in het kader van De Nacht van de Nacht. Ook was er de jaarlijkse bestuursdag en het coördinatoren- en gidsenoverleg waarbij het nieuwe excursieprogramma is vastgesteld.

In deze Hommel kun je het excursieprogramma voor 2020 vinden. Het thema hiervan is "Het Vechtdal: vroeger en nu". Er staat onder andere een stadswandeling op het programma, die we in samenwerking met de Historische Vereniging Hardenberg gaan geven. Hierbij zal er aandacht zijn voor de natuur en voor historische aspecten in de stad.

Vanwege verminderde beschikbaarheid van onze natuurgidsen, hebben we het aantal excursies wat beperkt moeten houden. In 2020 hoopt Jaap Muilwijk de natuurgidsenopleiding af te ronden. Wendy Langemaat gaat in Assen starten met de opleiding. Zo hopen we in de toekomst voldoende gidsen te hebben om een mooi excursieaanbod te kunnen waarborgen.

De natuur begint nu aan een korte rustperiode, om straks in het voorjaar weer vol energie uit te kunnen lopen. Laten wij als IVN afdeling het voorbeeld van de natuur volgen en in het nieuwe jaar weer samen de schouders er onder zetten! Voor nu wens ik je, namens het bestuur, fijne feestdagen toe.

Jacobien Dijkstra
Voorzitter IVN Afdeling Hardenberg-Gramsbergen

Colofon

De Hommel
Afdelingsblad van de IVNafdeling
Hardenberg/Gramsbergen.
24ste Jaargang, Nummer 4 - 2019

Contactadres Secretariaat:
Anerveenseweg 25, 7788 AG Anerveen.
E-mail: secretariaat@ivnhardenberg.nl

Redactieadres:
Markfluwerhof 2, 7694 DA Kloosterhaar.
E-mail: dehommel@ivnhardenberg.nl

Redactieleden:
Cock en Jacqueline Slootweg, Loekie van der Schoor,
Lambert Zandman.

Drukker:
Editoo B.V. te Arnhem.

Inhoudsopgave

3	Voorwoord, colofon
4 en 5	Afdelingsnieuws
6	Excursies deel 1
7, 8 en 9	Natuurnieuws, agenda december 2019
10 en 11	Activiteitenprogramma 2020
12 en 13	De groene deur, welkom nieuwe leden
14	Boekbespreking
15	Excursies deel 2
16	Column
18	Het bestuur, de werkgroepen

Bij de voorpagina

Foto's: Gert Kremer
Linksboven: bleke oesterzwam
Rechtsboven: eikentakstromakelkje
Linksonder: slijmzwam
Rechtsonder: rossig buiskussen

Foto: Spinaziemot

Spinaziemot

(*Spoladea recurvalis*)

Het was even schrikken toen leden van de nachtvlinderwerkgroep op de avond van 22 oktober ineens deze vlinder zagen zitten...

In het kader van "het duizendsoortenjaar", in 2019 "Vechtpark1000" (jaartheme van IVN en De Koppel), wordt er een jaar lang door de inventarisatiewerkgroepen en een aantal fanatieke individuen gezocht naar allerlei soorten binnen één specifiek gebied. Het gestelde doel voor 2019, in samenwerking met waarneming.nl minimaal 1000 soorten registreren binnen het Vechtpark, is op het moment van schrijven bijna bereikt (nog een kleine 50 te gaan). Info: <http://www.floraenfaunahardenberg.nl/vechtpark1000>

Omdat de Koppeltuinen binnen de grenzen van het Vechtpark ligt heeft de nachtvlinderwerkgroep hier meermaals een nachtje gestaan.

Wat er op deze avond opdook was echter niet één van de soorten die je er "gewoon" verwacht. Sterker nog; er zijn maar weinig nachtvlindersaars die de Spinaziemot (*Spoladea recurvalis*) zijn tegengekomen in ons land. Dit is voor zover ik kan nagaan de 11e waarneming van Nederland en de 1e voor Overijssel.

Rob de Vos (collectiebeheerder vlinders bij Naturalis biodiversity center) reageerde op het bericht waarmee ik de waarneming in de facebookgroep "microlepidoptera" deelde met het gegeven dat de soort over de hele wereld voorkomt maar dat het in ons land een zeldzame migrant uit het Mediterrane gebied betreft. Zelf kende ik de Spinaziemot al van de reizen naar Qatar (waar het een heel gewoon beestje is): <https://qatar.observation.org/waarneming/view/109208036>

Foto en tekst: Julian Overweg

De geneeskracht van elfenbankje

(*Trametes versicolor*)

Foto: Lydia de Waard. Elfenbankje

Elfenbankje is een paddenstoel die van nature voorkomt in Noord-Amerika en Europa. Ook in Nederland zie je deze paddenstoel volop, met name op rottend hout. Gewoon elfenbankje is een paddenstoel die wit, beige, okergeel, groen, oranje, bruin, blauw, grijs en zelfs zwart van kleur kan zijn. Het elfenbankje is technisch gezien eetbaar; dat wil zeggen dat het niet giftig is. Veel mensen vinden het geen lekkere paddenstoel. Mensen die hem wel in een maaltijd gebruiken koken vooral het jonge elfenbankje.

Naamgeving

De naam elfenbankje komt van de groeiwijze; ze vormen een plat oppervlak terwijl ze uit de stam van een boom groeien, het is alsof het een soort zitvlak is, maar dan voor hele lichte wezens, zoals elfen. Versicolor betekent meerkleurig; dat is deze paddenstoel inderdaad.

Geneesplant in west en oost

Het elfenbankje is al eeuwenlang een bekende geneesplant in de Chinese geneeskunde. Ook in de westerse, door modern wetenschappelijk onderzoek gestaafde fytotherapie wordt deze plant omhelsd als geneeskrachtige paddenstoel. In de Verenigde Staten zijn enkele veel belovende onderzoeken uitgevoerd die erop duiden dat elfenbankje of componenten ervan kankerwerende eigenschappen hebben.

Foto: Lydia de Waard. Gewoon elfenbankje

(Voor nadere informatie over het gebruik van het elfenbankje als kruid verwijzen we naar de bron van dit artikel. Red.)

Bron: <https://mens-en-gezondheid.infonu.nl/natuurgeneeswijze/123579--de-geneeskracht-van-elfenbankje-of-trametes-versicolor.html>

Inzending: Lydia de Waard-Levöleger

Herfst 2019

Het is herfst en ook al was het warm en droog de zomer maanden, bij de eerste regenbui kwam er leven in de bossen, met name aan de bosrand en de schaduwzijde waar het vocht langer zijn werk kon doen voor de bosbodem. Al was ik blij met de warme zon en de mooie avonden, miste ik de zwammen wel, om het zomaar te zeggen.

De schimmel van dennenvoetzwam was één van de eerste die het regenwater op nam met volle teugen en zijn vruchten (de zwam) met haar prachtige kleuren omhoog bracht. Deze zwam is aan de onderkant nat of fris wat mij altijd verwonderde.

De dooiergele mestzwam was ook weer snel aanwezig, wel wat voorzichtig zo hier en daar, maar toen de buien goed op dreef waren kwamen ze snel te voorschijn om hun mooie "gele hoedjes te laten zien" met de witte steel wat doorlopen is met een tikkeltje geel.

Het woord mest... is een groot woord voor zo'n klein zwammetje, maar deze komt op waar een rottingsproces op gang is gekomen door het vele vocht. Ook in de duinen op mest van de Hooglanders (koeien) staan ze, maar zijn met de zon weer snel droog en staan er dan uitgedroogd bij zodat deze geen uitstraling meer van trots hebben. Ook een kleur kan nogal verschillend zijn, zo dat de herkenning weleens met een "?" wordt genoteerd.

Ook in september/oktober komen de eerste holsteel boleten weer tevoorschijn, Deze zijn een beetje ruw op de hoed, gevlochten/haarachtig. Van natuur hebben ze een prachtige bruine hoed, maar er zijn ook nog enkelen met een geel/bruinachtige hoed, deze staan op de rode lijst.

De naam holsteel zegt het al. Als je deze doorbreekt of bij het doorsnijden is dit direct te zien, maar dat is natuurlijk niet prettig, dus als je deze eenmaal kent is dat gelukkig niet meer nodig. O ja, ze staan vaak in groepjes bij elkaar en vaak in het hoge gras aan de slootkant van brandgangen.

Met de echte herfst komen de prachtige zwavelkopjes met veel heldere kleuren op het dode hout, ieder kan nu genieten, door dat deze zeer opvallen als ze jong zijn. Met trossen van soms 20 stuks vallen ze echt wel op.

Maar een paar dagen later zijn ze al aan het bruin worden. De zwavelkopjes hebben een wat groene/bruinachtige inkleuring bij de lamellen. Er zijn wat meer soorten die op naald groeien of zoals de rode zwavelkop die op loofhout tevoorschijn komt.

Bekers en oren op de grond, je moet er wel op letten, vooral als ze klein of donker zijn. Maar als je zoekt op de natte plekken en onder loofbomen kun je ze ook rond Hardenberg of Ommen tegen komen. Ik heb moeite met deze onder de microscoop te bekijken omdat vaak het dekglasje breekt bij het los kloppen van het materiaal.

Wat ook kan, is aan de binnenkant wat afschrapen van het materiaal en je ziet de mooiste dingen.

Grote sporen de mooie wandelstokken die men parafysen noemt, het is eigenlijk een steunweefsel, die de (arci) sporen zakje ondersteun.

De geelachtige is een gewoon varkensoor en de andere is een donker hazenoor.

Foto onder zijn de arci met de sporen en ook zie je hier een "wandelstok" zitten.

Deze door de microscoop genomen foto is 400 keer vergroot.

Tekst en foto's: Gert Kremer

Arci, 400x vergroot

Zwavelkopjes

Holsteelboleet

Dooiergele meestzwam

Gewoon varkensoor

Uitstapje naar Sterrenwacht Hellendoorn

Vrijdagavond 4 oktober gingen we met negen mensen onder leiding van Gert Diepeveen naar de publieksavond van de Sterrenwacht in Hellendoorn. Die sterrenwacht is iedere vrijdagavond vanaf 19:30 uur open voor publiek. Gert trapte het gas diep in, wellicht wat opgezweept door orgelmuziek die hij in de auto ten gehore bracht, waardoor we veel te vroeg op het parkeerterrein stonden. In een naburige restauratieve voorziening doodden we daarom de tijd met wat koffie.

We gingen daarna het gebouw van de sterrenwacht in. Een viertal vrijwilligers stond ons op te wachten. We mochten het kleine entreebedrag afrekenen bij Willie Broeze. De entreehal lijkt op een bezoekerscentrum van een natuurgebied, want er liggen allerlei naslagwerken van bijvoorbeeld. roofvogels, planten en paddenstoelen.

Toen tegen 20:00 uur bleek dat wij de enige bezoekers waren kon de avondvulling beginnen.

Dit begon met een presentatie van Jan Hut over de mogelijkheid van het bestaan van leven elders in het heelal. Bij de vraag hoe waarschijnlijk het is dat er elders leven is komt de beschouwing van het aantal sterrenstelsels en de aantallen zonnestelsels aan de orde. In het heelal zijn miljarden sterrenstelsels en elk sterrenstelsel heeft weer miljarden sterren of zonnestelsels. Een zonnestelsel is een ster waar planeten om cirkelen. Of er leven op een planeet mogelijk is hangt onder meer af van de heersende temperatuur die weer afhangt van de afstand tot die ster.

In 1961 stelde radioastronoom Frank Drake een formule op voor een schatting van het aantal intelligente beschavingen die via radiotechnologie met ons zouden kunnen communiceren. Hij kwam op 10 tot 1000 beschavingen in ons melkwegstelsel.

De presentatie in het planetarium werd verzorgd door Martend Polman, die wat wist te vertellen over de mythologie rond sterrenbeelden.

De avond werd afgesloten met een bezoek aan de koepel onder leiding van Pieter Welters. De koepel is de ruimte waar de telescoop staat. Het was die avond knetterbewolkt, dus loeren door de telescoop had geen zin. Er viel echter veel te vertellen over de technologie.

Pieter demonstreerde ook even het motorisch bediende schuifluik in de koepel en de rotatie van de koepel zelf.

We vonden het een indrukwekkende en interessante avond.

Interessante websites:

<https://sterrenwachthellendoorn.nl>

<http://stellarium.org/nl>

<http://hemel.waarnemen.com>

<http://www.astronomie.nl>

<https://zenitonline.nl/sterrenwacht>

Website van de sterrenwacht Hellendoorn

De site waar het progr. Stellarium is te downloaden

Site met info over wat er nu aan de hemel is te zien

Website met informatie voor kinderen en onderwijs

Site voor het tijdschrift Zenit over sterrenkunde, weer-
kunde, ruimteonderzoek en aanverwante artikelen

André Kok

Rots en Water
programma

Zorgen

je kind wordt gepest, gaat met buikpijn naar school
of is niet weerbaar genoeg, trainingen in kleine groepen
of individueel.
Start op elk gewenst moment op verschillende locaties in
de regio of bij u op school.

■ weerbaarheid ■ zelfvertrouwen ■ grenzen stellen

Stavast
COACHING

Michiel Stolper
06-162 43 443
info@stavastcoaching.nl
www.stavastcoaching.nl

Natuurnieuws

De steenuil

Athene noctua

De steenuil is de kleinste in Nederland broedende uil. Ze zijn maar iets groter dan een merel, maar maken door hun postuur een grotere indruk. De vrouwtjes zijn gemiddeld wat groter dan de mannetjes. Het is de enige uil die zich overdag wel eens laat zien. Ze zitten dan soms op een plekje uit de wind van de zon te genieten en soms een uiltje te knappen. Steenuilen hebben een voorkeur voor een kleinschalig landschap. Ze houden van een territorium wat niet te opgeruimd is, met voldoende plekken om zich te verstoppen. Dat kan een rustig erf zijn met veel beplanting, grotere bomen en ruige hoekjes. Er moet wel lagere begroeiing aanwezig zijn, zoals een schapen- of paardenweitje. In de gemeente Hardenberg zijn zulke plekken gelukkig nog wel te vinden. Landelijk doet de steenuil het op geschikte plaatsen nog goed. Helaas zijn er steeds minder geschikte plekken. Steenuilen hebben een breed scala aan prooien. Behalve muizen eten ze veel insecten, waaronder regenwormen en kevers (vooral meikevers). Hoewel ze dus ook overdag wel actief zijn, worden ze toch makkelijk over het hoofd gezien. Ze zien ons eerder dan andersom. Ze broeden in allerlei holtes. Dat kunnen natuurlijke holtes zijn, maar ook allerlei holtes in gebouwen en ruimtes tussen een stapel stenen of hout. Nestkasten worden graag geaccepteerd. Steenuilen leggen meestal 4 of 5 eieren. Soms zijn het er maar 3. Legfels met 6 eieren komen vrij regelmatig voor, 7 veel minder. In 2014 zijn er in Holthone 7 jongen geringd, die ook allemaal zijn uitgevlogen. In 2018 was er in Oud-Lutten een legsel met 8 eieren. Op 3 mei werd het vrouwtje geringd dat op 5 eieren zat. Op 21 mei zat hetzelfde vrouwtje op 8 eieren te broeden. Bij een latere controle bleek het legsel helaas verlaten. Het komt voor dat er door twee vrouwtjes in hetzelfde nest

wordt gelegd. Het heeft er alle schijn van dat er bij dit legsel geen tweede vrouwtje in het spel was. Mislukkingsoorzaken kunnen o.a. zijn: voedselgebrek en predatie van adulten en/of jongen. Soms komt een legsel niet uit doordat er zoveel vlooiënpoep op de eieren zit, dat de jongen onvoldoende zuurstof kunnen opnemen door de schaal. Jonge steenuilen vestigen zich meestal niet meer dan 15 km van hun geboorteplek. Slechts een klein percentage vestigt zich op meer dan 25 km afstand. In 2007 broedde er in Anerveen een Steenuil die in 2004 in het Gelderse Hall als nestjong was geringd, een afstand van 69 km. In 2018 broedde er in Bruchterveld een vrouwtje dat een jaar eerder in het Gelderse Lielvelde als nestjong was geringd, een afstand van 58 km. Van jonge steenuilen is het gemiddelde overlevingspercentage in het eerste levensjaar nog geen 25%. De meeste jongen sterven in de periode november-maart. Het verkeer is in meer dan de helft van de gevallen de doodsoorzaak. Van volwassen uilen is het overlevingspercentage rond de 75%. In uitzonderlijke gevallen kan een steenuil 15 jaar oud worden, de meesten worden echter nog geen 10 jaar oud. In Holthone werd in 2010 een broedend vrouwtje geringd. Ze broedde jarenlang in Holthone. In 2018 werd ze niet meer aangetroffen. Dit jaar broedde ze op 5 km afstand in Holthone. Ze is dus al minimaal 10 jaar oud. Steenuilen blijven elkaar trouw, maar als een van de partners sterft is er vrijwel altijd snel een nieuwe man of vrouw.

Bronnen: De website van STONE, "De steenuil" van Ronald van Harxen en Pascal Stroeken en eigen gegevens. Tekst en foto's: Jan Leferink

Najaarstrek

Lente, zomer, herfst en winter.

Elk jaar weer komen deze seizoenen voorbij. Waar de natuur weer tot leven lijkt te komen in de lente en zomer, zo verdwijnt het in de herfst en winter volgens sommigen. Maar niet getreurd! Ook al vliegen er veel minder vlinders en bloeien er minder bloemen, er is nog steeds veel te zien.

Zo is de herfst (en winter) de tijd van de najaarstrek bij de vogels. Vogels die het hier in de winter te koud vinden vertrekken dan massaal naar warmere oorden zoals Afrika. Ondertussen komen andere soorten die noordelijker wonen juist naar Nederland omdat het hier niet zo koud is als in bijvoorbeeld Siberië. Vluchten ganzen met de toendrarietgans en kolgans komen gakkend overvliegen en dalen dan neer in gras- en maispercelen. Deze percelen zijn dan ook de beste plekken om deze ganzen rustig te bekijken met een verrekijker. Als het avond wordt kiezen de ganzen er juist voor om de nacht door te brengen op grote plassen. Dit gaat dan ook vaak gepaard met veel geluid. Al met al erg indrukwekkend om te zien en te horen.

Andere vogels die in grote aantallen over Nederland trekken zijn de koperwieken. Koperwieken lijken op zanglijsters maar hebben juist koperen flanken onder de vleugels. Vandaar de naam koperwiek. Deze vogels trekken vanaf oktober al over Nederland. Vooral met een noordenwind komen ze met miljoenen tegelijk vanuit Scandinavië en vliegen sommigen zelfs door tot in Italië. Als je 's avonds rondloopt kun je ze soms ook horen communiceren met elkaar. Ze maken dan een lang en scherp psriiiiiihhhh geluid. Overdag proppen ze zich graag vol met besjes. Hulst, lijsterbes, duindoorn enzovoort. Soms vergezeld door kramsvogels. Deze vogels vliegen vaak in groepjes en locaties met bessen dragende struiken zijn het populairst.

Tot slot één van de zeldzamere vogels: de pestvogel. Deze opvallende beigebruine vogel met kuif, zwart masker en gele vleugelstrepen komt in november/december soms naar Nederland voor de bessen. Vaak worden ze dan in parken en tuinen van steden en dorpen aangetroffen. Omdat ze niet vaak in Nederland komen staat het in de krant of op waarneming.nl waar ze gespot worden. Ook de grote hoeveelheid fotografen geven de locatie dan weg.

Pestvogel, Ootmarsum 2018
Foto Thirza Wesselink

Er is dus nog genoeg te zien in de herfst en winter en ik nodig u dan ook van harte uit om een extra rondje te maken langs bessendragende struiken of om tegen de avond langs het Vechtpark te lopen. Wie weet ziet en hoort u dan nog wel wat wintergasten.

Tekst en foto: Thirza Wesselink

Egel in de nacht

Ik kwam vannacht deze egel tegen aan het einde van de straat. Hij was zich al aan het volproppen met de slakken uit de buurt. Naar mijn mening zijn egels de beste slakken bestrijders (en de schattigst)

Tekst en foto: Thirza Wesselink

Agenda De Koppel

Volwassenen:

Vrijdag 27 december: Winterwandeling. start 13.00
Info: jacobmuilwijk@gmail.com

Jeugd:

Woensdag 18 december: thema kerst: om 14.00
Vrijdag 27 december: braakballen pluizen om 14.00
Info en opgave tel. 0523-273388

Mooi plaatje

Uilenkamp
Foto: Johan Poffers

Een oude eik

In het Vechtpark, aan de westkant van de Vecht, is enkele jaren geleden een betonnen wandelpad aangelegd. Vanaf de Koppel, over de stuw linksaf, kronkelt het pad langs een kunstwerk, de geursteen. We lopen verder langs de ingezaaide bermen en zien daar de wilde cichorei, boekweit, malva's, zonnebloemen enz. Rechts bij de pony-hokken staat een hele mooie oude eik, een monument met z'n knoestige en kromme takken. We gaan verder door het bosje, waar je de vogels hoort fluiten, dat zijn in de herfst vooral het roodborstje en de winterkoning. We vervolgen het pad. Rechts van ons staat een perceel rogge met wat zonnebloemen en andere gewassen, dat blijft staan voor de vogels en andere dieren, in het bijzonder voor de patrijzen en de fazanten, maar ook de roeken en de duiven zullen er van smullen. We gaan linksaf, lopen langs bomen, waaronder hele mooie oude exemplaren.

Nu gaan we de Vechtdijk op, laten de bank links van ons staan (we kunnen er ook even op gaan zitten) en genieten van het uitzicht over de uiterwaarden, de Vechtarm en verderop de Vecht. Iets naar links zien we het NAC-gebouw De Koppel en de silo's van de Wavin.

We gaan weer verder. Na ruim 100 meter zien we links een pracht van een eik staan, een *Quercus Robur*, een zomereik; helaas is deze oude eik dood. Na meer dan een eeuw is de eik doodgegaan, dat zal een jaar of 4 geleden gebeurd zijn. Met een doorsnede van plm. 90 cm. op 1,5 meter hoogte is het een oude eik. De doodsoorzaak is zeer waarschijnlijk dat de bast kapot getrapt is door koeien of paarden die daar in het verleden gelopen hebben voordat het Vechtpark hier is aangelegd. De bast is er op 1 meter hoogte ook afgehakt, zodat het proces versneld werd. Maar ..... de boom staat er prachtig en is nuttig voor veel dieren, als uitkijkpost voor roofvogels, als rustplek voor spreeuwen, roeken, kraaien, eksters, gaaien en aalscholvers, maar is ook een nestplaats voor de boomklever, de boomkruiper en de specht.

In de bast zitten gaatjes en onder de bast leven de larven van de verschillende soorten boktorren. Ook is er een gat in de boom waarin een mierennest zit. Dan zijn er veel soorten luizen, duizendpoten, oorwurmen en pissebedden die in zo'n dode boom leven.

Aan de voet van de boom staan enkele soorten paddestoelen, hun mycelium, de eigenlijke plant, leeft van het dode hout. Op de dode takken van de eik komen in de wintermaanden nogal eens trilzwammen voor.

We zien dus dat er in zo'n dode boom heel veel leven zit, met andere woorden: in de natuur zijn geen dode bomen, het leeft allemaal, het hoort bij de kringloop.

Hoe lang zal deze boom er nog staan???? 10 jaar???? En dan zal hij daar nog vele jaren liggen, want eikenhout is erg hard. Ook duurt het heel lang voordat het is opgegeten door wormen, schimmels en paddenstoelen.

We laten de boom met rust en lopen het pad terug.

Tekst en foto's: Herman en Stini Hijink

“ Om in de agenda te noteren:
De ledenvergadering 2020 is:
Dinsdag 17 maart om 20,00 uur
in De Koppel ”

Activiteitenprogramma 2020

“Het Vechtdal, vroeger en nu”

is het thema van 2020. Dat houdt in dat er excursies worden aangeboden waarbij zowel natuurwaarden als historische gegevens aan de orde komen. Terug blikken en vooruit kijken!!

Zaterdag 15 februari

Wandeling De Grote Scheere
Start: Verzamelen 13.30 bij De Koppel
Duur: dagdeel
Gidsen: Peter Fleurke en Gert Diepeveen
Info: p.fleurke@hetnet.nl

Dinsdag 17 maart

Ledenvergadering
Start: 20 uur, De Koppel
Duur: 2 uur

Zaterdag 18 april

Vloevelden De Krim
Start: 08.00 uur De Koppel (met auto)
Duur: Dagdeel
Gidsen: Johan Poffers
Info: j.poffers@hotmail.com

Donderdag 21 mei

Dauwtrappen
Start: 6 uur, De Koppel (met auto's)
Nadere informatie volgt

Zaterdag 6 juni

Vechtival
Start: 13.00 uur, De Koppel
Duur: tot ca. 17 uur
Info: ariane.kamerman@dekoppel.com

Zaterdag 13 juni

Junner Koeland
Start: 9 uur, De Koppel
Duur: dagdeel
Gidsen: Henk Ruiter en Baukje Reitsma
Info: bauk.reitsma@hetnet.nl

April en Juni /juli

Stinzen /Flora /ad hoc excursies
Start: 10 uur, De Koppel (met auto's)
Duur: ca. 2 uur
Gidsen: Werkgroep
Info: p.fleurke@hetnet.nl

Vrijdag 26 juni

Vleermuizen
Start: 21 uur, De Koppel (met auto's).
Duur: 2 uur
Gids: Jan van Hoek
Info: janvanhoek@hotmail.com

Zaterdag 11 juli

Natuur in de stad (stadswandeling)
i.c.m. begraafplaats Nijenstede
i.s.m. Historische vereniging
Start: 10 uur, De Koppel
Duur: 2 uur
Gids: Peter Fleurke/Jaap Muilwijk
Info: jacobpmuilwijk@gmail.com

Zondag 9 augustus

Engbertsdijksvenen/Sibculo
Start: 10 uur, De Koppel (met auto's)
Duur: Dagdeel
Gidsen: Rutger Bremer en Aart Bentsink
Info: rhlbremer@outlook.com

Vrijdag 21 augustus

Ledenavond
Start: 20 uur
Nader in te vullen
Info: Volgt

Zaterdag 12 september

Wandeling Vilsteren
Start: 09.00 De Koppel (met auto)
Duur: Dagdeel
Gidsen Jacobien Dijkstra en Jaap Muilwijk
Info: jacobpmuilwijk@gmail.com

September/oktober

Paddenstoelen /ad hoc excursie
Start: 10 uur, De Koppel (met auto's)
Duur: 2-3 uur
Gidsen: Werkgroep paddenstoelen
Info: dewaardlevoleger@gmail.com

Zondag 18 oktober

Wandeling Beerzerpoort, Beerze
Start: 14 uur,
Duur: 2 ½ uur
Gidsen: Rutger Bremer en Aart Bentsink
Info: rhlbremer@outlook.com

Zaterdag 7 november

Wandeling Jodenbergje (natuur en historie)
i.s.m. Historische vereniging Hardenberg
Start: 09.00 uur,
Duur: Dagdeel
Gidsen: Jaap Muilwijk
Info: jacobpmuilwijk@gmail.com

Programma wordt aangevuld met een tweetal lezingen
Nadere informatie hierover volgt.

Jeugdprogramma 2020

Voor alle info en opgave:
De Koppel, 0523-273388

Zaterdag 11 januari
"Winter"
13.30 - 15.30, De Koppel

Woensdag 22 januari
"Ijstijd"
14.00 - 16.00, De Koppel

Zaterdag 8 februari
"Valentijn"
13.30 - 15.30, De Koppel

Dinsdag 18 februari
o.l.v. de Cultuurkoepel
14.00 - 16.00, De Koppel

Woensdag 26 februari
"Winterslaap"
14.00 - 16.00, De Koppel

Zaterdag 7 maart
"Lentekriebels"
14.00 - 16.00, De Koppel

Woensdag 25 maart
"Maart roert zijn staart"
13.30 - 15.30, De Koppel

Zaterdag 11 april
"Pasen"
13.30 - 15.30, De Koppel

Woensdag 22 april
"Voorjaar"
14.00 - 16.00, De Koppel

Zaterdag 9 mei
"Circus"
13.30 - 15.30, De Koppel

Woensdag 20 mei
"Vogels"
14.00 - 16.00, De Koppel

Zaterdag 6 juni
"Pizzaatje maken" - Vechtival
13.30 - 15.30, De Koppel

Woensdag 24 juni
"Koppelgames"
14.00 - 16.00, De Koppel

Woensdag 1 juli
"Eten uit de natuur"
14.00 - 16.00, De Koppel
IVN gids: Peter Fleurke

Zaterdag 11 juli
"Zomer"
13.30 - 15.30, De Koppel

Woensdag 22 juli
"Waterdiertjes"
14.00 - 16.00, De Koppel
IVN gidsen: Ineke Rood, Peter Spijkerman

Vrijdag 14 augustus
"Waterdiertjes"
14.00 - 16.00, De Koppel
IVN gids: Gert Diepeveen

Zaterdag 12 september
"Multi-Culti"
13.30 - 15.30, De Koppel

Woensdag 16 september
"Vlinders"
14.00 - 16.00, De Koppel

Dinsdag 15 oktober
"Paddenstoelenexcursie en herfsttafel maken"
14.00 - 16.00, De Koppel
IVN gidsen: Ineke Rood, Peter Spijkerman

Maandag 21 oktober
"Herfst"
14.00 - 16.00, De Koppel

Woensdag 18 november
"Vogelvoer maken"
14.00 - 16.00, De Koppel

Zaterdag 28 november
"Sinterklaas"
13.30 - 15.30, De Koppel

Woensdag 16 december
"Kerst"
14.00 - 16.00, De Koppel

Zaterdag 19 december
"Kerst"
13.30 - 15.30, De Koppel

Dinsdag 22 december
"Uilenballen pluizen"
14.00 - 16.00, De Koppel
IVN gidsen: Herman Heijink, Jaap Muilwijk

Kosten: 3 Euro per kind, inclusief materialen, ranja en wat lekkers. Leeftijd: 6 t/m 12 jaar. Jonger en ouder welkom!!

De Groene deur

IVNers stellen zich voor

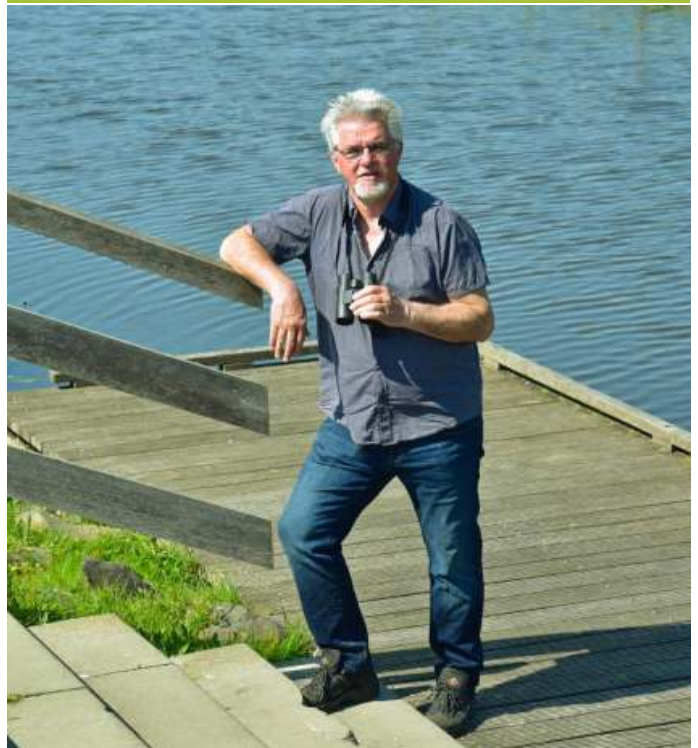
Vandaag ga ik op bezoek bij Johan Poffers. Ik zie dat Johan net een frisse neus haalt met de hond. Hij zwaait naar mij terwijl ik de auto wat dicht langs de struiken parkeer. Het is een groene straat met veel bomen en struiken, net als de tuin van de familie Poffers. Johan is in 1958 in Duitsland geboren en heeft daar zijn jeugd doorgebracht. Van kinds af aan loopt de natuur als een rode draad door zijn leven. Johan is getrouwd en heeft drie kinderen. Zijn kinderen en kleinkinderen hebben dezelfde passie voor dieren en de natuur. En ze weten hoe belangrijk de natuur voor onze aarde is. Dit is Johan, al zijn hele leven vecht hij tegen al het onrecht wat onze kwetsbare natuur wordt aangedaan. Het beschermen en het mensen wakker schudden over de vraag hoe we met elkaar het tij te kunnen keren. Al dertig jaar lang vecht Johan bij allerlei instanties, de politiek, burgers en buitenlui om zich meer te verdiepen in hoe het beter kan, maar er wordt niet altijd geluisterd. Het gevecht zal altijd nodig zijn. Zolang de versnippering van natuurgebiedjes doorgaat en er veel soorten verdwijnen door onkundig beleid, zal Johan doorgaan.

Gelukkig zijn er ook positieve geluiden. Johan maakt prachtige natuurfoto's en filmpjes en er worden ook successen geboekt. Tien jaar lang heeft Johan zich ingezet voor de vloeivelden in De Krim en dat is een succes geworden. Hiervoor heeft Johan de Gouden Lepelaar ontvangen. En over prijzen gesproken, Johan is dit jaar vrijwilliger van Overijssel geworden en heeft van Groen Links een groen lintje ontvangen. Johan won zelfs een prijs bij "Vroege Vogels" met zijn filmpje "Grutto's en scholeksters in een maartse bui".

Johan houdt niet alleen van de natuur maar ook van mensen en is heel creatief in het dingen bedenken, het landschap lezen en dat overdragen op anderen. Velen kennen Johan als redder in nood, iemand die opkomt voor de kwetsbaarheid van de natuur. Hij maakt een punt en gaat discussies aan. Johan maakt filmpjes om aan te tonen dat er veel vogels leven in de Rheezermaten en dat deze gebieden daarom in hun originaliteit behouden moeten blijven. Maar veel mensen hebben geen idee van de werkelijkheid. Johan wordt veel gevraagd om lezingen te geven en aan de hand van eigen films en foto's vertelt hij over de leefgebieden en biotopen in Overijssel. Zo'n 20 à 25 keer per jaar bezoekt hij allerlei belangrijke doelgroepen en verenigingen. Mensen bewust en duidelijk maken zuinig te zijn op de natuur om ons heen, zodat iedereen met respect een boswandeling of fietstocht kan maken. Johan heeft een goed netwerk en onderhoudt zijn contacten in een goede verstandhouding. Hij kent veel mensen waar hij kritisch mee om gaat. Dat is belangrijk, want natuurbeheer is geen spelletje.

Maar dat er ook kleine wondertjes gebeuren blijkt wel uit het feit dat Johan laatst een egel vond die er slecht aan toe was. Hij was onderkoeld en Johan haalde 40 teken uit zijn

door Jacqueline

stekels. Een warm badje zorgde ervoor dat er nog eens honderd vlooien kwamen bovendrijven, een vies karweitje met een goede afloop.

Wanneer deze Hommel verschijnt, is de Overijsselse vogelaarsdag van zaterdag 9 november op camping De Zandstuve te Rheeze achter de rug. Johan heeft dit jaarlijks terugkerend evenement tot in de puntjes mede georganiseerd, onder andere door het regelen van sponsors. Het thema van deze dag was verjonging. Johan vindt dat er meer jonge mensen bij het IVN moeten komen. Dat is belangrijk voor het voortbestaan van onze vereniging, voor nieuwe ideeën en voor een andere kijk op ons natuurbeheer. Tegenover mij zit een vastberaden en bevlogen mens met een groot hart voor de kwetsbare natuur om ons heen, iemand die opkomt voor wat de natuur allemaal wordt aangedaan. Johan vertelt verder nog dat we moeten leren luisteren naar elkaar, geen onduidelijke rapporten opstellen, maar zorgen voor herstel van natuurgebieden die o zo belangrijk zijn voor het beschermen en behouden van de soorten die er nu leven. Vol bewondering luister ik naar Johan zijn levenswerk: hij zal blijven vechten om het tij voorgoed te keren. Regelmatig zien we fraaie natuurfoto's van Johan voorbij komen; de Vecht en de vogels zijn duidelijk favoriet. Johan laat nog even een triest filmpje zien van een fuut die eieren heeft gelegd in een bladernest op het water in de Vecht. Door het nieuwe vaarbeleid klotsen na het passeren van twee bootjes de eieren door de golfslag van het nest en is de poging op nieuw kroost hopeloos verloren. Wanneer je Johan ontmoet dringt het pas goed tot je door dat je de toekomst kunt beïnvloeden door voor de goede zaak te kiezen. Een passie voor het leven, voor later, wanneer onze kleinkinderen door het bos wandelen.

Jacqueline Slootweg

Wilde zwijnen!

Eind oktober gingen we voor de laatste keer van het jaar kamperen. In de buurt van Ugchelen hadden we onze tentjes midden in het bos opgezet. Het is 1969 en het werd een fris weekend. Goed voorbereid zijn we het terrein opgelopen. Voor het hek stond een bord met de tekst "Pas op! Wilde zwijnen". Ach, we zien wel, we hadden hier wel vaker gekampeerd en dat bord stond er al jaren. Het was een rustig terrein met veel naaldbomen, struikgewas en oude eiken, maar wilde zwijnen hadden we hier nog nooit gezien. In de avond besloten we een wandeling te maken. Een heldere-, maar koude lucht begeleidde ons op zoek naar uilen. Regelmatig hoorden we de roep van de bosuil. Dat was een goed begin, dus moesten we toch ook wat waar kunnen nemen. Boven onze hoofden vloog er regelmatig wat heen en weer. Soms vrij laag, maar door de duisternis was dit niet goed te zien. Het was vrij stil, er werd weinig gesproken. Alleen het gekraak van takken onder onze schoenen deed ons vermoeden buiten het pad te lopen. Overal lag er een laag bladeren van de beginnende herfst. Na een paar uurtjes besloten we terug te gaan. We waren een beetje teleurgesteld en het enige wat we hadden gezien waren twee ransuilen, hoog boven ons hoofd zittend op een zijtak van een donkere, treurige eik. Verbaasd hadden ze ons na gekeken. In de verte hoorden we een raar geluid; eerst dachten we aan reeën, maar de herrie kwam steeds dichterbij. Het klonk als geschreeuw van vechtende varkens, maar we wisten zeker dat er geen boerderij in de buurt was. De heldere avond was overgegaan in een kille-, donkere nacht. Het vreemde was dat het gedreun van het "rennend wild" in snel tempo was afgezwakt. Na een beetje verdwaald te zijn stonden we eindelijk weer voor het hek dat open stond en zagen we in het zwakke licht van de zaklamp de omgewoelde aarde. Eén tent lag plat en enkele scheerlijnen van de andere tentjes waren gebroken. De volgende dag scheen er een flauw zonnetje en in de chaos die de zwijnen hadden achter gelaten zochten we naar de resten van ons ontbijt.

Buitengroetjes, Jacqueline.

De vliegenzwam

Onder berken en dennen spannen ze samen
Om de mooiste, grootste en gevaarlijkste te zijn
Felrode hoed, witte sporen, richels en banen
Als groep bij elkaar, met de jongste heel klein
De vliegenzwam, o zo giftig, maar fraai van kleur
Herkenbaar in sprookjes, benader ze met willekeur

Jacqueline

Foto: Tineke Tromp.

Inleveren kopij

De volgende Hommel zal begin maart 2020 uitkomen.

Sluitingsdatum inleveren copy: 1 februari 2020.

Aantal woorden per artikel: 300 tot 400 woorden.

Graag de foto's apart inleveren als een JPG-bestand.

Mailadres: dehommel@ivnhardenberg.nl

De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden stukken in te korten of te wijzigen.

Welkom

Onze nieuwe IVN-leden:

Nadieh ter Welle, Daarle

Dhr. en Mevr. C. van Hesteren, Lutten

Dhr. A. Hankamp, Hardenberg

Olga Beemster, Aerveen

Kerstboodschap

De redactie wenst u allen een
fijne feestmaand en voor
2020 een goede gezondheid
en een mooi natuurjaar

Natuurlijk lezen

Een rubriek met mooie boeken, dikke en dunne boeken, kinderboeken, oud en nieuw... door Aart Bentsink.

Margreet Wesseling: Boerhaave Botanicus

Dit boek gaat over een onbekende kant van de beroemde Leidse arts Herman Boerhaave: zijn leven als plantkundige. In 1709 werd Boerhaave hoogleraar geneeskunde en kruidkunde, en prefect van de Leidse Hortus Botanicus. Binnen een jaar had hij een catalogus van alle planten in de Hortus samengesteld. Gedurende vijftien jaar noteerde hij – in zogenoemde zaaiboeken – alles wat hij zaaide of plantte in de Hortus en later op Oud-Poelgeest, het landgoed dat hij kocht omdat de Hortus te klein was voor zijn verzameldrift. Bioloog Margreet Wesseling ontdekte in deze zaaiboeken een schat aan nieuwe informatie die zij combineerde met gegevens uit de vele brieven die Boerhaave schreef.

Uitgeverij: Primavera Pers. ISBN: 9789059972742. Euro: 35,-

Aaldrik Pot en Nicolette van Branderhorst: Terug naar Rottumerplaat, Vogelwachtersdagboek

Rottumerplaat is een van de negen onbewoonde eilanden of zandplaten in de Waddenzee. Het eiland is niet toegankelijk voor publiek en wordt alleen in het zomerseizoen bewaakt door twee vogelwachters. In 2019 waren Aaldrik Pot en Nicolette Branderhorst de gelukkigen. Met het vier maanden durende verblijf op Rottumerplaat ging een langgekoesterde wens in vervulling. Hoe is het om langere tijd op een afgelegen plek, omringd door zee, zand en vogels, te wonen en werken? Aaldrik en Nicolette doen in *Terug naar Rottumerplaat* via woord en beeld verslag van het dagelijkse leven op een onbewoond eiland. Ze vertellen over hun streven naar een eenvoudiger bestaan en de grote dynamiek van zand, zee en wind. Over de soms ontelbare hoeveelheid vogels, de bijzondere zoutplanten en opvallende strandvondsten.

Uitgeverij: De Kleine Uil. ISBN: 9789493170025. Euro: 29,95

Elvira Werkman: De man op de dijk. Het grenzeloze verhaal van de grauwe kiekendief

Bijna waren we hem kwijt in ons land: de grauwe kiekendief, een van de sierlijkste roofvogels ter wereld. Tot halverwege de vorige eeuw was het onze meest algemene roofvogel, maar in 1990 was hij nagenoeg verdwenen. Totdat iemand een nest ontdekte in een Groningse akker. Die ene vondst ontketende een beweging waar de Werkgroep Grauwe Kiekendief uit ontstond en wat leidde tot een internationaal netwerk aan samenwerking, bescherming en onderzoek.

En de grauwe kiekendief broedt nog altijd in ons land. Wat is het geheim achter dit succes? Wie zijn deze bevlogen 'vogelredders' en wat weten we nu van de grauwe kiekendief? Dit boek vertelt het hele verhaal.

Uitgeverij: KNNV. ISBN: 9789050116732. Euro: 25,-

Lekker lezen voor kids

Duncan Breedie: Eigen Baard is Goud Waard.

Elke dag doet houthakker Herman wat houthakkers doen: hij hakt bomen om. Maar als al dat gekap ertoe leidt dat zijn dierenvriendjes in het bos hun huis kwijtraken, moet Herman daar gauw een oplossing voor verzinnen. Herman bedenkt een moedig en slim plan, dat de manier waar op de vrienden het bos delen voor altijd zal veranderen. Kunnen Herman en de dieren allemaal hun eigen plekje vinden?

Uitgeverij: BBNC. ISBN: 9789045325132. Euro: 12,99

Lotte Stegeman: Groene Voeten

Groene Voeten is een optimistisch en handig boek over duurzaamheid, vol met tips voor een groen-en-toch-nog-steeds-heel-leuk leven. Want dat blijkt eigenlijk helemaal niet zo moeilijk. Groene voeten is een doe- en denkboek voor kinderen over duurzaamheid en het milieu. Rijk geïllustreerd door Maartje Kuiper en met een voorwoord van prinses Laurentien van Oranje. Het gaat niet zo geweldig met de aarde. Dat lijken kinderen vaak nog beter te snappen dan volwassenen. Zij leggen bijna nooit écht goed uit wat woorden als duurzaamheid en broeikaseffect precies betekenen en hoe het ervoor staat met de planeet.

Uitgeverij: Luitingh-Sijthoff. ISBN: 9789024580293. Euro: 15,99

Excursie nacht van de nacht

Een impressie van Haiko Ensing

Wandel-excursie

Beerze, 13 oktober 2019.

Ondergetekenden verzorgen 3 x per jaar een wandelexcursie voor het Landschap Overijssel op Landgoed Beerze. Dit jaar is ons gevraagd deze wandeling voor onze IVN-afdeling te begeleiden.

De nadruk ligt inderdaad op het wandelen en het ervaren dat je al wandelend allerlei 'kleine' natuurfeiten tegen kunt komen. Het boek 'Kampioenen van de Natuur' van John Roeden gebruiken wij om hier extra aandacht op te vestigen.

Wij beginnen onze excursie met het uitdelen van de Nieuwsbrief Beerze aan de ruim 30 belangstellenden, waarin uitleg wordt gegeven omtrent het beheer van dit landgoed. Onder andere de bomenkap komt aan bod. Ook delen wij een overzicht uit van boeken, websites omtrent de rijke cultuurhistorische feiten van deze omgeving en studies omtrent ecologie en bosbeheer.

Na enkele dagen van nat weer zijn er volop paddenstoelen, in tegenstelling tot vorig jaar toen de droogte ons parten speelde. Vanuit de paddenstoelenwerkgroep gaf Lydia uitleg over de verschillende soorten, deze dag aanwezig.

Markant punt tijdens deze wandeling is het graf van Baron Bentinck; iedere keer weer roept het verhaal rondom de Baron reacties op, gecombineerd met de verborgen plek van dit graf.

Ook de jeneverbessen zijn iedere keer weer bijzonder.

Misschien tot volgend jaar.

Tekst en foto: Aart Bentsink en Rutger Bremer.

Graf van Baron Bentinck

Foto: Aart Bentsink, Rutger Bremer

Column

Kost en inwoning inbegrepen

Ruw word ik door mijn vrouw uit een diepe slaap gerukt. Ze schudt aan mijn schouders en fluistert paniekerig: "Wakker worden Henk, er sluipt iemand bij ons door de tuin!" Het duurt even voor ik beseft wat ze bedoelt. "Ik durf niet te kijken, doe jij het maar!" is de volgende mededeling en opdracht die ik mee krijg. Met een "Alles zit op slot en hier valt niets te halen!" draai ik me om. Haar reactie hierop is licht hysterisch en om erger te voorkomen haast ik me naar de woonkamer, doe de buitenlamp aan en zie in één oogopslag de onverlaat. Een volwassen egel scharrelt over het pad en door de bladeren. Ik ben meteen klaarwakker en roetsj naar boven en roep mijn vrouw toe: "Er loopt een egel in de tuin. Dat is zeker twintig jaar geleden dat er een onze tuin heeft bezocht. Wat prachtig!" Ze is er niet van onder de indruk en vindt het maar een vies dier dat ook nog eens haar nachtrust verstoort. Ik houd wijselijk mijn mond en maak geen opmerking over haar verstoring van mijn nachtrust.

Foto; Henk van Duuren

De volgende middag scharrelt de egel achter in de tuin, duidelijk op zoek naar een slaapplek. Ik besluit, zonder mijn vrouw in te lichten, om een egelhuis te bouwen. De site van de egelbescherming wordt geraadpleegd en een bouwtekening gekopieerd. Een berg oude planken komt me goed van pas en na het avondeten kan het meten, zagen en monteren beginnen. "Kom je koffie drinken, Henk!" zegt mijn vrouw als ze de schuurdeur heeft geopend. Haar oog valt op mijn bouwsel. "Wat moet dat in hemelsnaam voorstellen?" vraagt ze verbaasd. "Een huis voor de egel die hier rondloopt!" antwoord ik. Ze lacht enigszins schamper en concludeert: "Dat beest is al mijlenver weg en jij verdoet zinloos je tijd. Lekker bezig, Henk!" Ik negeer haar gehoon en 's avonds rond tien uur is het huis nagenoeg klaar. Wegens gebrek aan materiaal moet ik helaas stoppen. "Dat regel ik morgen wel!" beloof ik mezelf hardop.

Op het moment dat ik aan mijn ontbijtje wil beginnen steekt mijn vrouw haar hoofd door de achterdeur en roept: "Kom nou toch eens kijken. Zo zielig!" De egel ligt, opgerold, op de tegels in een hoekje, nog net buiten het bereik van de gestaag vallende regen. "Maak dat huis maar gauw af, die stakker kan hier toch niet zo blijven liggen!" verzucht ze. De egel leg ik in een kartonnen doos en zet die op een beschutte plek. Enkele planken worden opgesnord en een halve dag later staat het egelhuis, gevuld met bladeren en natuurlijk de egel, in de tuin. Het geheel wordt gecamoufleerd met een dik pak bladeren en takken.

Mijn vrouw komt kijken en ik mag uitleg geven waarom er een verlengde ingang aan zit en de egel zigzag naar binnen moet zien te komen. "Oh, voor zijn veiligheid!" klinkt het tevreden. "En waarvoor is het ding dat er naast staat?" Ik leg uit dat het een van overgebleven planken in elkaar geflanst voederhuisje is. "Mooi is dat!" klinkt het spottend, "Je geeft de verstoorder van mijn nachtrust als dank kost en inwoning. Het moet niet gekker worden." Gekker wordt het ook niet. De egel slaapt overdag en eet 's nachts van het voer dat klaar gezet wordt. Het tij is gekeerd. Mijn vrouw kijkt regelmatig of het beestje goed eet, drinkt of nog aanwezig is in het hok. De 'vieze egel' is ondertussen namelijk 'onze egel' geworden.

Tekst en foto: Henk van Duuren

Een bijzondere ontmoeting

Jij ook hier?

Foto's: Henk Diepeveen

Iedere natuurliefhebber is van harte welkom bij het IVN!

Vliegenzwammen. Foto: Lambert Zandman.

Paddenstoelenwerkgroep op de laatste paddenstoelendag van het seizoen 2019
Foto: Gert Kremer

Dé kindercamping van Nederland!

Sprookjescamping

- ★ Elke dag animatie
- ★ 10 Sprookjesfiguren
- ★ ANWB Top Camping 2018
- ★ Binnenzwembad
- ★ Binnenspeeltuin
- ★ Voor kinderen t/m 10 jaar

Meer informatie op www.sprookjescamping.nl

Het bestuur

IVN HARDENBERG-GRAMSBERGEN

Instituut voor natuureducatie en duurzaamheid

(ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 40062389)

Samenstelling bestuur

Voorzitter/dagelijks bestuur	Jacobien Dijkstra
Vice-voorzitter/dagelijks bestuur	Jaap Muilwijk
Penningmeester/dagelijks bestuur	Bertil Haring
Algemeen bestuurslid	Ineke Rood-Opzitter
Algemeen bestuurslid	Dick de Waard

Mededeling van het bestuur

Om persoonlijke redenen heeft Julian Overweg besloten zijn werkzaamheden als bestuurslid neer te leggen.

We bedanken hem voor zijn inzet in het bestuur en we hopen dat hij zijn rijke kennis en enthousiasme over de natuur nog lang met onze leden wil delen.

e-mail: ledenadministratie@ivnhardenberg.nl

Ledenadministratie: Janny Leenheer

Redactieadres De Hommel: Markfluwerhof 2, 7694 DA Kloosterhaar

e-mail: dehommel@ivnhardenberg.nl

Afdelingssecretaresse: Baukje Reitsma

Correspondentieadres: Anerveenseweg 25, 7788 AG, Anerveen

Tel.nummer: 0524-562444

e-mailadres IVN afdeling: secretariaat@ivnhardenberg.nl

Website: www.ivnhardenberg.nl

Foto: Johan Poffers. Héél veel vogels in het Vechtpark

De Werkgroepen

Werkgroep Duurzaamheid

Werkgroep Groene Visite

Werkgroep Kraam

Werkgroep Landschapsonderhoud

Werkgroep Nestkasten

Werkgroep Padden/amfibieën

Werkgroep Paddenstoelen

Werkgroep Planten

Werkgroep Nachtvinders

Werkgroep Vogels

Contactpersoon Jeugd

Miriam Gerrits

Ineke Rood-Opzitter

Ineke Rood-Opzitter

Wiebe Tolman

Fam. Lambers

Marinus Oogjes

Lydia de Waard-Levöleger

Peter Fleurke

Julian Overweg

Julian Overweg

Yolande v.d Aa

Verrassend
&
origineel

**ROEL
VANDENBIGGELAAR**

BLOEMEN & WONEN & CADEAUS

EUROPAWEG 21-23
7772 BN HARDENBERG
TELEFOON 0523-271400

www.fotoramahardenberg.nl info@fotoramahardenberg.nl

A World Of Color
FOTORAMA

Adm. HeWichstraat 35, Hardenberg - Tel. 0523-260476

- * Afdrukken van alle digitale foto bestanden (i/va 5 minuten)
- * Pasfoto's
- * Foto van Foto (zonder beeld verlies!)
- * Omzetten van kleur naar zwart/wit en/of bruintoon.
- * Samenvoegen van verschillende foto's.
- * Restauratie
- * Foto's van dia's
- * Scannen van dia's en op CD of DVD zetten
- * Verwijderen van kleurzwemen, achtergronden of storende elementen.
- * Professioneel scannen van 6x6 en 6x4,5 negatieven
- * Scannen van kleinbeeld negatieven

SPECTOR

www.fotoramahardenberg.nl info@fotoramahardenberg.nl

Bakkerij Slatman

Bruchterweg 67
Hardenberg

Anerveenseweg 34
Ane/ Gramsbergen

Bakkerij Slatman
ONZE PRODUCTEN ZIJN GEMAKKEN NATUUR.
NATUURLIJK GOED!

Ane Brood - Koek - Specialiteitenbakkerij Slatman Hardenberg

**BAALDERBORG
GROEP**

lééf je leven

Kafo & Ambacht

Streekproductenwinkel De Baander
Ontdek het gezellige winkeltje van
Hardenberg in het prachtige historische
pand met leuke gifts en (h)eerlijke
streekproducten en beleef de smaak
van vroeger!

De Baander, Krommesteeg 1
7772 AV, Hardenberg
Tel. 0523-273755
Facebook: streekproducten de baander

ProVOET

Voetsalon Lianne

Medisch en oncologisch
voetzorgverlener

Lianne Dijkstra
Orionlaan 8
7771 EK Hardenberg
0523-263025
www.voetsalonlianne.praktijkinfo.nl

VETOS
IN TOYOTA GESPECIALISEERD

Autobedrijf Gebr. Veurink
Rheezeweg 40a
7771 TG Hardenberg
0523-264456
www.autoveurink.nl

Hout voor de koude dagen

Verkrijbaar bij onze vereniging!
Bel voor informatie en prijzen:
06-20009596.

De houtgroep aan het werk

Lid worden van IVN Hardenberg - Gramsbergen ?

Leden ontvangen 4 x per jaar ons afdelingsblad "De Hommel" en 4 x per jaar het blad "Mens en Natuur" van het landelijke IVN.

Leden kunnen gratis meedoen met onze excursies en verenigingsactiviteiten.

De contributietarieven:

€ 24,00 voor leden, huisgenoot-leden en jeugdleden € 6,00, donateurs € 10,00 per jaar.

Het lidmaatschapsjaar loopt vanaf 1 januari t/m 31 december. Opzeggingen vóór 15 november liefst per e-mail bij de ledenadministratie mevrouw Janny Leenheer, e-mail adres: ledenadministratie@ivnhardenberg.nl. De contributie wordt jaarlijks per automatisch incasso geïnd. Het lidmaatschap begint zodra de door u getekende machtigingskaart door de ledenadministratie is ontvangen.

Ons IBAN bankrekeningnummer is: NL24 RABO 0384977006.